

Opinia
Prezesa Agencji Oceny Technologii Medycznych
nr 44/2010 z dnia [REDACTED]
o projekcie programu zdrowotnego
„Program profilaktyki zdrowotnej na lata 2010-2012”

Po zapoznaniu się z opinią Rady Konsultacyjnej wyrażam pozytywną opinię o projekcie programu zdrowotnego „Program profilaktyki zdrowotnej na lata 2010-2012” realizowanym przez gminę [REDACTED].

Za wskazaniem Rady Konsultacyjnej sugeruję zmodyfikowanie tytułu programu, proponując: „Program profilaktyki zakażeń wirusem brodawczaka ludzkiego (HPV)”, co będzie bardziej odpowiednie dla problemu zdrowotnego, jakiego dotyczy opiniowany projekt. Należy zaznaczyć, że szczepionki zmniejszają częstość zakażeń HPV, ale nie można jednoznacznie stwierdzić, że zapobiegają rakowi szyjki macicy. Rak szyjki macicy rozwija się w ciągu kilkunastu lat, a szczepionki są dostępne od niecałych 6 lat, brak jest więc wiarygodnych danych, pozwalających ocenić ich rzeczywisty wpływ na częstość zachorowań na raka.

Szczepienia przeciwko zakażeniu HPV są obiecującym i zalecanym w wielu krajach sposobem prewencji pierwotnej raka szyjki macicy i innych raków związanych z zakażeniem HPV (typu 16/18 albo 16/18 i 6/11). Jednak rzeczywiste przełożenie się szczepień na zmniejszenie wskaźników zapadalności i śmiertelności znane będzie dopiero po długim czasie stosowania szczepionek.

Wskazuję również na ogromne znaczenie edukacji zdrowotnej dotyczącej profilaktyki raka szyjki macicy. Zaszczepione kobiety muszą mieć świadomość, że szczepionka nie gwarantuje ochrony przed wszystkimi typami wirusa HPV i absolutnie konieczne jest wykonywanie przesiewowych badań cytologicznych.

Programem szczepień zostanie objęta populacja 12-letnich dziewcząt zameldowanych na pobyt stały na terenie gminy [REDACTED]. W świetle wytycznych praktyki klinicznej, wiek dziewcząt objętych programem spełnia kryteria wieku zarówno Polskiego Towarzystwa Ginekologicznego, jak i Polskiego Towarzystwa Profilaktyki Zakażeń HPV.

Na podstawie projektu można także określić główne założenia programu, sposób jego realizacji (brakuje szczegółowego harmonogramu) oraz działania edukacyjne, propagujące zdrowy styl życia skierowane do uczestniczek programu (brakuje informacji o kwalifikacji osób odpowiedzialnych za te działania).

Rozpatrując zagadnienie szczepień przeciwko zakażeniu HPV należy pamiętać, że skuteczność populacyjnych programów prewencyjnych wymaga wysokiego pokrycia populacji większych niż populacja pojedynczej gminy: szacuje się na podstawie modelowania, że istotna redukcja raków szyjki macicy, zależnych od typów HPV występujących w szczepionce, wymaga zaszczepienia ponad 70% populacji i utrzymywania się immunoprotekcji przez co najmniej 10 lat.

Oceniany program został zaplanowany na 3 lata, wskazane byłoby jednak kontynuowanie go w kolejnych latach.

Na obniżenie skuteczności programu może mieć również wpływ ewentualna konieczność przejęcia współfinansowania jednej dawki przez rodziców dziewczynek objętych programem, choć należy zauważyć realistyczne podejście samorządu do planowanych wydatków oraz dopuszczenie współfinansowania przez rodziców tylko w przypadku braku środków finansowych i niemożliwości znalezienia innych źródeł finansowania.

Autorzy programu zdefiniowali jako wskaźniki do monitorowania przebiegu programu liczbę dziewcząt uczestniczących w programie oraz liczbę dziewcząt objętych szczepieniami. Przewidziane wskaźniki monitorują realizację programu, wskazane byłoby też raportowanie przyczyn nieprzystąpienia lub nieukończenia pełnego cyklu szczepień.

Przedstawione w programie założenie, iż po kilkunastu latach od rozpoczęcia obowiązkowych szczepień, populacja „przejściowa” ulegnie wyczerpaniu, a skryningowe badania cytologiczne zaczną obejmować kobiety zaszczepione przeciw HPV, nie została potwierdzona przez autorów żadnymi badaniami, ani analizami w tym zakresie. Pożądane byłoby wyjściowe określenie, a następnie długotrwałe monitorowanie (na podstawie danych uzyskanych z Narodowego Funduszu Zdrowia) odsetka osób zgłaszających się na przesiewowe badania cytologiczne: jego zwiększenie mogłoby przemawiać za skutecznością podejmowanych w programie działań edukacyjnych, a także stanowiłoby spełnienie postulatu światowych rekomendacji klinicznych.